

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) 2024/587

z dnia 12 lutego 2024 r.

ustanawiające odstępstwo od rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 w odniesieniu do stosowania normy dobrej kultury rolnej gruntów zgodnej z ochroną środowiska (norma GAEC) 8, dat kwalifikowalności wydatków do wkładu z EFRG oraz zasad dotyczących zmian planów strategicznych WPR w zakresie modyfikacji pewnych ekoschematów w odniesieniu do roku składania wniosków 2024

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013⁽¹⁾, w szczególności jego art. 148 ust. 1,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Zgodnie z art. 13 rozporządzenia (UE) 2021/2115 państwa członkowskie mają zapewnić, aby wszystkie użytki rolne, w tym grunty, które nie są już wykorzystywane do celów produkcyjnych, były utrzymywane w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska oraz mają ustalić, na szczeblu krajowym lub regionalnym, minimalne normy dla rolników i innych beneficjentów w odniesieniu do każdej normy dobrej kultury rolnej gruntów zgodnej z ochroną środowiska (normy GAEC) wymienionej w załączniku III do tego rozporządzenia zgodnie z głównymi celami tych norm, o których mowa w tym załączniku.
- (2) Pierwszy wymóg określony w normie GAEC 8 stanowi, że rolnicy przeznaczają minimalny udział swoich gruntów ornych na obszary i elementy nieprodukcyjne. W załączniku III do rozporządzenia (UE) 2021/2115 przewidziano trzy warianty, które państwa członkowskie mogą zaproponować rolnikom w celu wypełnienia tego obowiązku. Głównym celem normy GAEC 8, w tym również drugiego, trzeciego i ewentualnego czwartego wymogu jest utrzymanie nieprodukcyjnych elementów i obszarów w celu poprawy różnorodności biologicznej w gospodarstwach.
- (3) W ramach niedawnej reformy wspólnej polityki rolnej zwiększono ambicje w zakresie ochrony środowiska w zielonej architekturze, jednocześnie zaś rolnicy borykają się z wyjątkowymi trudnościami i niepewnością. W szczególności ostatni rok charakteryzował się dużą liczbą ekstremalnych zdarzeń meteorologicznych, między innymi susz i powodzi w różnych regionach Unii. Zdarzenia te mają negatywny wpływ na produkcję i dochody, a także na realizację i harmonogram normalnych praktyk agronomicznych, co sprawia, że rolnicy znajdują się pod dużą presją adaptacyjną. Wysokie ceny energii i nakładów wynikające z agresji Rosji na Ukrainę, koszty utrzymania i inflacja, zmiany w międzynarodowych przepływach handlowych oraz potrzeba wsparcia Ukrainy spowodowały dalszą niepewność i presję rynkową.
- (4) Ostatnio rolnicy muszą stawiać czoła spadkom dochodów, w szczególności gwałtownemu spadkowi cen zbóż w porównaniu z 2022 r. Spadek cen zbóż o 27 % spowodował, że wartość produkcji zbóż w UE-27 spadła z 80,6 mld EUR w 2022 r. do 58,8 mld EUR w 2023 r.
- (5) Ze względu na niedawne połączenie równoczesnych zdarzeń geopolitycznych i ekstremalnych zdarzeń pogodowych rolnicy napotykają trudności w przestrzeganiu wymogu przeznaczania minimalnego udziału gruntów ornych na obszary i elementy nieprodukcyjne, co w niektórych przypadkach może mieć znaczący krótkoterminowy wpływ na ich dochody i zagrażać rentowności ich działalności.

⁽¹⁾ Dz.U. L 435 z 6.12.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>.

- (6) W związku z tym państwa członkowskie powinny mieć możliwość podjęcia decyzji o tym, że rolnicy mogą wyjątkowo i tymczasowo spełnić pierwszy wymóg normy GAEC 8 w alternatywny sposób w odniesieniu do roku składania wniosków 2024. Wariant ten, który umożliwia rolnikom i innym beneficjentom spełnienie pierwszego wymogu tej normy poprzez przeznaczenie minimalnego udziału w wysokości co najmniej 4 % gruntów ornych na poziomie gospodarstwa na obszary i elementy nieprodukcyjne, w tym grunty ugorowane, lub uprawy wiążące azot, lub międzyplony, poprawiłby rentowność rolników, dając im większą elastyczność w odniesieniu do obszarów, które można wykorzystać do wypełnienia obowiązku przeznaczenia określonej części gruntów ornych na cel poprawy różnorodności biologicznej. Zwiększyłoby to możliwości użytkowania gruntów ornych i ograniczyłoby utratę dochodów przy jednoczesnym zapewnieniu pewnych korzyści dla środowiska.
- (7) Stosowanie upraw wiążących azot i międzyplonów przynosi szereg korzyści środowiskowych dla zdrowia gleby, w tym w zakresie różnorodności biologicznej gleby i unikania wymywania składników pokarmowych. Dalsze korzyści dla różnorodności biologicznej płyną z wymogu, aby w uprawach nie stosowano środków ochrony roślin. W przypadku upraw międzyplonów bez stosowania środków ochrony roślin po uprawie głównej na obszarze wyznaczonym do spełnienia pierwszego wymogu normy GAEC 8 państwa członkowskie powinny stosować współczynnik ważenia wynoszący 1, aby uwzględnić decyzje w zakresie zarządzania i siewu podjęte już przez rolników w odniesieniu do roku składania wniosków 2024, których nie można zmienić bez ponoszenia kosztów dodatkowych.
- (8) Odstępstwo powinno być ograniczone do roku składania wniosków 2024 i nie powinno mieć wpływu na przepisy w okresie po 2024 r., powinno także być ograniczone do tego, co jest absolutnie niezbędne do rozwiązania trudności, z jakimi borykają się rolnicy, jak wyjaśniono powyżej, aby uniknąć nadmiernego naruszenia celu normy GAEC 8, jakim jest poprawa różnorodności biologicznej w gospodarstwach rolnych w ramach długoterminowej stabilności sektora. Pozostałe trzy wymogi określone w normie GAEC 8 wymienione w załączniku III do rozporządzenia (UE) 2021/2115, w tym wymóg dotyczący zachowania elementów krajobrazu, powinny nadal mieć zastosowanie w odniesieniu do roku składania wniosków 2024.
- (9) Ponieważ normy GAEC stanowią część warunków bazowych ekoschematów oraz zobowiązań rolno-środowiskowych, związanych z klimatem i innych zobowiązań w zakresie zarządzania, należy ustanowić przepisy dotyczące przestrzegania poziomu bazowego, w przypadku gdy państwo członkowskie korzysta z odstępstw w odniesieniu do stosowania pierwszego wymogu w ramach normy GAEC 8. W celu zapewnienia przestrzegania ogólnej zasady, zgodnie z którą płatności są przewidziane wyłącznie w odniesieniu do zobowiązań wykraczających poza normy GAEC, oraz w celu zagwarantowania ambicji działań, które stanowią część zielonej architektury wspólnej polityki rolnej (WPR), należy określić, że płatności w ramach ekoschematów oraz zobowiązań rolno-środowiskowych, klimatycznych i innych zobowiązań w dziedzinie zarządzania na rok składania wniosków 2024 należy dokonywać wyłącznie w odniesieniu do zobowiązań, które wykraczają poza nowy wariant spełnienia pierwszego wymogu GAEC 8 określony w niniejszym rozporządzeniu.
- (10) Możliwość stosowania odstępstwa od stosowania normy GAEC 8 określona przez państwa członkowskie w ich planach strategicznych WPR pozostaje bez uszczerbku dla obowiązku przewidzianego w art. 109 ust. 2 lit. a) ppkt (i) rozporządzenia (UE) 2021/2115 dotyczącego włączenia przez państwa członkowskie do ich planów strategicznych WPR opisu wdrażania i powiązanych elementów każdej normy GAEC wymienionej w załączniku III do tego rozporządzenia.
- (11) Aby zapewnić skuteczność odstępstw dozwolonych na podstawie niniejszego rozporządzenia pod kątem ich celu oraz biorąc pod uwagę, że rolnicy muszą podjąć decyzje dotyczące siewu w odniesieniu do upraw jarych w 2024 r., decyzję o skorzystaniu z odstępstw należy podjąć w trybie pilnym. W związku z tym państwa członkowskie powinny podjąć decyzje i powiadomić o nich Komisję w terminie 15 dni od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia za pomocą systemu informacji udostępnionego przez Komisję na podstawie rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2017/1185 ⁽²⁾. Decyzje te należy włączyć do planów strategicznych WPR wraz z pierwszym wnioskiem o zmianę planu strategicznego WPR zgodnie z art. 119 rozporządzenia (UE) 2021/2115. Ze względu na potrzebę zapewnienia terminowego wdrożenia decyzje nie powinny podlegać zatwierdzeniu przez Komisję.

⁽²⁾ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/1185 z dnia 20 kwietnia 2017 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 i (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do przekazywanych Komisji powiadomień o informacjach i dokumentach oraz zmieniające i uchylające niektóre rozporządzenia Komisji (Dz.U. L 171 z 4.7.2017, s. 113, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2017/1185/oj).

- (12) Monitorowanie wykorzystania odstępstwa ma podstawowe znaczenie. Państwa członkowskie powinny zatem przekazywać Komisji odpowiednie dane i ocenę jakościową wpływu odstępstwa na jego cel oraz na główny cel, jakim jest pierwszy wymóg GAEC 8.
- (13) Pierwszy wymóg normy GAEC 8 stanowi poziom bazowy dla niektórych ekoschematów określonych w planach strategicznych WPR państw członkowskich. Aby korzystać z odpowiednich płatności, rolnicy podejmujący zobowiązania w ramach ekoschematów muszą spełniać wymogi poziomu bazowego dla tych ekoschematów. Jednak nie wszystkie projekty ekoschematów określonych obecnie w planach strategicznych WPR państw członkowskich umożliwią rolnikom uwzględnienie nowej możliwości spełnienia pierwszego wymogu normy GAEC 8, przewidzianego w niniejszym rozporządzeniu jako poziom bazowy ekoschematu. Może to uniemożliwić rolnikom podejmowanie zobowiązań w ramach tych ekoschematów, ponieważ nie będą w stanie połączyć ich z nową opcją spełnienia pierwszego wymogu normy GAEC 8, ustanowionego w niniejszym rozporządzeniu, co z kolei może jeszcze bardziej wpłynąć na rentowność ich działalności.
- (14) Aby rolnicy, którzy chcą w 2024 r. przyjąć zobowiązania w ramach ekoschematów oparte na pierwszym wymogu normy GAEC 8 jako poziomie bazowym, określonym w planach strategicznych WPR, mogli w pełni korzystać z odstępstw określonych w niniejszym rozporządzeniu oraz aby w związku z tym można było w pełni wykorzystać skutki odstępstwa, co przyczyni się do poprawy rentowności działalności rolników, państwa członkowskie powinny mieć możliwość wprowadzania i stosowania zmian w tych ekoschematach w odpowiednim czasie w odniesieniu do wniosków w roku składania wniosków 2024. W tym celu państwa członkowskie powinny mieć możliwość dokonywania i stosowania takich zmian w planach strategicznych WPR bez uprzedniego zatwierdzenia ich przez Komisję. Odstępstwo od art. 119 rozporządzenia (UE) 2021/2115 należy ograniczyć do zmian absolutnie niezbędnych do dostosowania odnośnych ekoschematów, jak określono w planach strategicznych WPR, do odstępstw od normy GAEC 8 określonych w niniejszym rozporządzeniu.
- (15) Aby zapewnić przekazywanie Komisji powiadomień o zmianach w ekoschematach składanych w ramach odstępstwa przewidzianego w niniejszym rozporządzeniu za pośrednictwem tego samego systemu elektronicznej wymiany danych co wnioski o zmiany planów strategicznych WPR, o których mowa w art. 119 rozporządzenia (UE) 2021/2115, państwa członkowskie powinny przekazywać takie powiadomienia za pośrednictwem systemu elektronicznej wymiany danych „SFC2021”, o którym mowa w art. 3 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2021/2289 ⁽³⁾.
- (16) Aby zapewnić pewność prawa i właściwe funkcjonowanie ram wykonania, o których mowa w tytule VII rozporządzenia (UE) 2021/2115, zmiany programów ekoschematów dokonywane i wdrażane przez państwa członkowskie na podstawie niniejszego rozporządzenia powinny podlegać późniejszemu zatwierdzeniu przez Komisję. Państwa członkowskie korzystające z odstępstwa od art. 119 rozporządzenia (UE) 2021/2115 powinny zatem starać się o zatwierdzenie przez Komisję wprowadzonych i wdrażanych na podstawie niniejszego rozporządzenia zmian ekoschematów, włączając je do następnego wniosku o zmianę planu strategicznego WPR zgodnie z art. 119 ust. 1 tego rozporządzenia.
- (17) Aby zapewnić pewność prawa rolnikom, których dotyczą zmiany ekoschematów w oparciu o pierwszy wymóg normy GAEC 8 jako poziom bazowy w roku składania wniosków 2024, wprowadzony i stosowany w wyniku odstępstw określonych w niniejszym rozporządzeniu, należy ustanowić przepisy dotyczące terminów i treści powiadomień Komisji o zmianach tych ekoschematów.
- (18) Ponieważ zmiany ekoschematów opartych na pierwszym wymogu normy GAEC 8 jako poziomie bazowym, określonym w planach strategicznych WPR państw członkowskich, mogą mieć wpływ na kwalifikowalność wydatków do wkładu z EFRG, w celu zapewnienia pełnej skuteczności odstępstwa od art. 119 konieczne jest również odstępstwo od przepisów art. 86 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/2115 dotyczących daty, od której takie wydatki kwalifikowałyby się w wyniku tych zmian.

⁽³⁾ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2021/2289 z dnia 21 grudnia 2021 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 w sprawie prezentacji treści planów strategicznych WPR oraz w sprawie elektronicznego systemu bezpiecznej wymiany informacji (Dz.U. L 458 z 22.12.2021, s. 463, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/2289/oj).

- (19) Z uwagi na fakt, że państwa członkowskie muszą podjąć decyzje z odpowiednim wyprzedzeniem, zanim rolnicy podejmą wiosną 2024 r. decyzje w sprawie siewu, niniejsze rozporządzenie powinno wejść w życie w trybie pilnym następnego dnia po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.
- (20) Komitet ds. Wspólnej Polityki Rolnej nie wydał opinii w terminie wyznaczonym przez jego przewodniczącego,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Odstępstwo od pierwszego wymogu normy GAEC 8 w odniesieniu do roku składania wniosków 2024

1. Na zasadzie odstępstwa od pierwszego wymogu dotyczącego normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (GAEC) 8 państwa członkowskie mogą zdecydować, że w roku składania wniosków 2024 rolnicy i inni beneficjenci podlegający tej normie mogą spełnić pierwszy wymóg tej normy, przeznaczając minimalny udział wynoszący co najmniej 4 % gruntów ornych na poziomie gospodarstwa na:

- obszary i elementy nieprodukcyjne, w tym grunty ugorowane; lub
- uprawy wiążące azot; lub
- międzyplon.

Międzyplony i uprawy wiążące azot są uprawiane bez stosowania środków ochrony roślin. W odniesieniu do międzyplonów państwa członkowskie stosują współczynnik ważenia 1.

Decyzje podjęte przez państwa członkowskie w zastosowaniu ust. 1 stosuje się od dnia 1 stycznia 2024 r.

2. Do celów ekoschematów, o których mowa w art. 31 rozporządzenia (UE) 2021/2115, oraz zobowiązań rolno-środowiskowych, związanych z klimatem i innych zobowiązań w dziedzinie zarządzania, o których mowa w art. 70 tego rozporządzenia, ustanowionych przez państwa członkowskie w ich planach strategicznych WPR na rok składania wniosków 2024, państwa członkowskie podejmujące decyzje, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, zapewniają, aby w sytuacji, gdy rolnik zdecyduje się spełniać wymóg pierwszy normy GAEC 8 w oparciu o wymóg, o którym mowa w ust. 1, płatności były dokonywane wyłącznie w odniesieniu do zobowiązań wykraczających poza ten wymóg, jak określono w art. 31 ust. 5 akapit pierwszy lit. a) i art. 70 ust. 3 akapit pierwszy lit. a) tego rozporządzenia.

Artykuł 2

Termin, powiadomienie o decyzjach i ich stosowanie

Państwa członkowskie, które zdecydują się skorzystać z odstępstwa, o którym mowa w art. 1 ust. 1, powiadamiają Komisję o decyzji podjętej na podstawie tego artykułu za pomocą systemu informacji udostępnionego przez Komisję na podstawie rozporządzenia wykonawczego (UE) 2017/1185 w terminie 15 dni od daty wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Po zgłoszeniu zgodnie z akapitem pierwszym decyzji podjętej na podstawie art. 1 ust. 1 niniejszego rozporządzenia, państwa członkowskie uwzględniają tę decyzję w planach strategicznych WPR w sekcji 3.10 dotyczącej warunkowości i norm GAEC jako część pierwszego wniosku o zmianę planu strategicznego WPR zgodnie z art. 119 rozporządzenia (UE) 2021/2115.

Decyzje podjęte na podstawie art. 1 ust. 1 niniejszego rozporządzenia nie podlegają zatwierdzeniu przez Komisję, o którym mowa w art. 119 ust. 10 rozporządzenia (UE) 2021/2115.

Państwa członkowskie korzystające z odstępstwa, o którym mowa w art. 1 ust. 1, uwzględniają dane dotyczące wykorzystania odstępstwa w rocznym sprawozdaniu z realizacji celów, o którym mowa w art. 134 rozporządzenia (UE) 2021/2115, które ma zostać przedłożone w dniu 15 lutego 2025 r.

Artykuł 3

Odstępstwa od art. 86 ust. 2 i art. 119 rozporządzenia (UE) 2021/2115 w odniesieniu do roku składania wniosków 2024

1. Na zasadzie odstępstwa od art. 119 rozporządzenia (UE) 2021/2115 i bez uszczerbku dla art. 1 ust. 2 państwa członkowskie, które podejmują decyzję o skorzystaniu z odstępstwa, o którym mowa w art. 1 ust. 1, mogą, bez uprzedniego zatwierdzenia przez Komisję, dokonywać i wdrażać zmiany ekoschematów, o których mowa w art. 31 rozporządzenia (UE) 2021/2115, określonych w planach strategicznych WPR, oparte na pierwszym wymogu normy GAEC 8 jako poziomie bazowym, w odniesieniu do roku składania wniosków 2024.

Zmiany te ograniczają się do tych elementów ekoschematów, o których mowa w akapicie pierwszym, które są absolutnie niezbędne, by umożliwić rolnikom podejmującym zobowiązania w ramach tych ekoschematów połączenie tych zobowiązań z opcjami spełnienia pierwszego wymogu normy GAEC 8 określonego w art. 1 ust. 1.

2. Państwa członkowskie ustalają datę rozpoczęcia stosowania zmian, o których mowa w ust. 1, tak aby dać rolnikom wystarczająco dużo czasu na uwzględnienie tych zmian.

3. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o zmianach, o których mowa w ust. 1, do czasu rozpoczęcia ich wdrażania.

Powiadomienie przekazuje się za pomocą systemu elektronicznej wymiany danych „SFC2021”. Powiadomienie zawiera opis zmian ekoschematów, o których mowa w akapicie pierwszym, oraz wyjaśnienie powodów, dla których zmiany te są absolutnie niezbędne, zgodnie z wymogami ust. 1.

4. Państwa członkowskie tylko raz mogą skorzystać z odstępstwa, o którym mowa w ust. 1.

5. Państwa członkowskie powinny włączyć modyfikacje, o których mowa w ust. 1, do kolejnego wniosku o zmianę planu strategicznego WPR zgodnie z art. 119 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/2115.

6. Na zasadzie odstępstwa od art. 86 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/2115, wydatki, które stają się kwalifikowalne w wyniku modyfikacji planów strategicznych WPR, o których mowa w akapicie pierwszym, kwalifikują się do wkładu z EFRG od daty powiadomienia, o którym mowa w ust. 3.

Artykuł 4

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 12 lutego 2024 r.

W imieniu Komisji
Przewodnicząca
Ursula VON DER LEYEN